

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP GIẢM THIỂU VẤN NẠN BỎ HỌC CỦA HỌC SINH DÂN TỘC THIỂU SỐ Ở HUYỆN BẮC YÊN TỈNH SƠN LA

Trần Thị Minh

Trường Đại học Tây Bắc

Tóm tắt: Hiện nay tình trạng bỏ học của học sinh dân tộc thiểu số huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La vẫn còn tồn tại, vấn đề này do nhiều nguyên nhân chủ quan và khách quan. Đề tài trên cơ sở phân tích nguyên nhân bỏ học của học sinh ở các huyện vùng cao tỉnh Sơn La, từ đó xác định và ước lượng các nhân tố chính tác động đến tình trạng này, qua đó kiến nghị các giải pháp khắc phục. Đề tài tập trung xây dựng và phân tích vai trò của biện pháp truyền thông nhằm giáo dục thay đổi động cơ học tập và nhận thức tầm quan trọng của việc học cho học sinh và phụ huynh học sinh để tác động giảm thiểu vấn nạn này.

Từ khoá: tình trạng bỏ học, Sơn La, động cơ học tập, nhân tố tác động, giải pháp khắc phục.

ĐẶT VẤN ĐỀ

Hiện nay ở vùng miền núi phía Bắc, tình trạng học sinh dân tộc thiểu số bỏ học vẫn còn tồn tại. Theo báo cáo của Hội đồng Dân tộc của Quốc hội, trong giai đoạn năm 2016 - 2019, tỷ lệ học sinh người dân tộc thiểu số bỏ học đã giảm dần, từ 1,48% năm 2016 xuống 1,13% năm 2019. Tuy đã giảm nhưng mỗi năm vẫn có hàng nghìn học sinh dân tộc thiểu số trên cả nước bỏ học [4].

Bắc Yên hiện có 16 xã, thị trấn thì 15 xã thuộc vùng cao, vùng lòng hồ đặc biệt khó khăn. Huyện Bắc Yên đã tập trung triển khai thực hiện kịp thời các chính sách hỗ trợ tài chính đối với học sinh, như: miễn, giảm học phí, trao học bổng, hỗ trợ tiền ăn trưa, gạo đối với học sinh bán trú; ưu tiên trong tuyển sinh, đào tạo. Dù đã có những ưu đãi, song tình trạng học sinh bỏ học vẫn diễn ra với nhiều nguyên nhân chủ quan và khách quan [4].

Tình trạng học sinh bỏ học dẫn đến rất nhiều hệ lụy, các em thiếu kiến thức dẫn đến các hành vi lệch lạc, không đúng chuẩn mực, dễ sa vào các tệ nạn xã hội như cờ bạc, rượu

chè, nghiện hút [5]... Ngoài ra, các em không có điều kiện tham gia vào các công việc đòi hỏi kỹ thuật cao mà chỉ làm các công việc lao động chân tay đơn giản, hiệu quả và thu nhập thấp. Do đó, con đường tương lai của các em sẽ gặp nhiều khó khăn. [2]

Học sinh dân tộc thiểu số bỏ học hiện nay đang là vấn đề nan giải, trong các nguyên nhân đã được chỉ ra thì còn có nguyên nhân truyền, vận động nhiều nơi chưa tốt; vai trò định hướng, giáo dục, sự quan tâm của gia đình, nhà trường cần được phát huy hơn nữa [4].

Nghiên cứu được tiến hành nhằm tìm ra giải pháp giảm thiểu vấn nạn bỏ học của học sinh dân tộc thiểu số ở một số trường học trên địa bàn tỉnh Sơn La.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

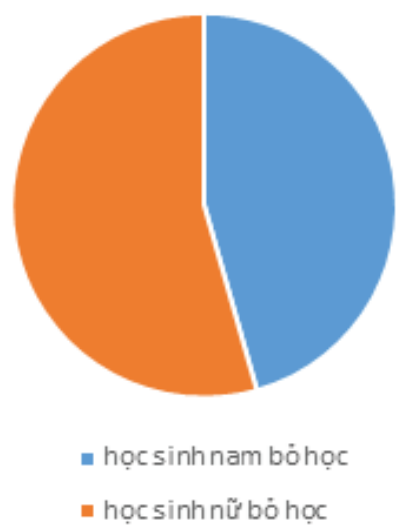
1. Thực trạng vấn nạn bỏ học của học sinh dân tộc thiểu số huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La năm học 2018 – 2019

Tỷ lệ học sinh dân tộc thiểu số bỏ học năm học 2018 – 2019 tại một số trường học trên địa bàn huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La được thể hiện trong bảng sau:

Bảng 1. Số học sinh dân tộc thiểu số bỏ học năm học 2018 – 2019 tại các trường học trên địa bàn huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La

Chỉ tiêu	Học sinh		Tổng
	Nam	Nữ	
Tổng số học sinh đầu năm học	8273	9727	18000
Số học sinh bỏ học	57	68	125
Tỷ lệ			0.69

Theo thống kê, năm học 2018-2019, Bắc Yên có 44 trường học, với 18.000 học sinh các bậc học từ mầm non đến THPT. Kết quả khảo sát khi kết thúc năm học 2018 – 2019, có 125 học sinh bỏ học.



Biểu đồ 1.1. Tỷ lệ học sinh dân tộc thiểu số bỏ học năm học 2018 – 2019 tại các trường học trên địa bàn huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La

Qua biểu đồ 1.1. ta thấy, số học sinh bỏ học trong năm học 2018 – 2019 của huyện Bắc Yên là 0.69%, con số này ở mức cao so với các địa phương khác trong cả nước. Trong đó số học sinh nữ bỏ học nhiều hơn số học sinh nam chiếm 54.4%.

2. Nguyên nhân dẫn đến tình trạng bỏ học tại huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La năm học 2018 – 2019

Để tìm hiểu nguyên nhân dẫn đến việc học sinh đi học không đều, bỏ học giữa chừng, đề tài đã tiến hành khảo sát giáo viên, học sinh đã bỏ học và phụ huynh học sinh.

- Học sinh học yếu không theo kịp chương trình, thua kiến thức bạn, học yếu bị thầy phê bình... dẫn đến chán học nghỉ học nhiều ngày rồi bỏ học luôn.

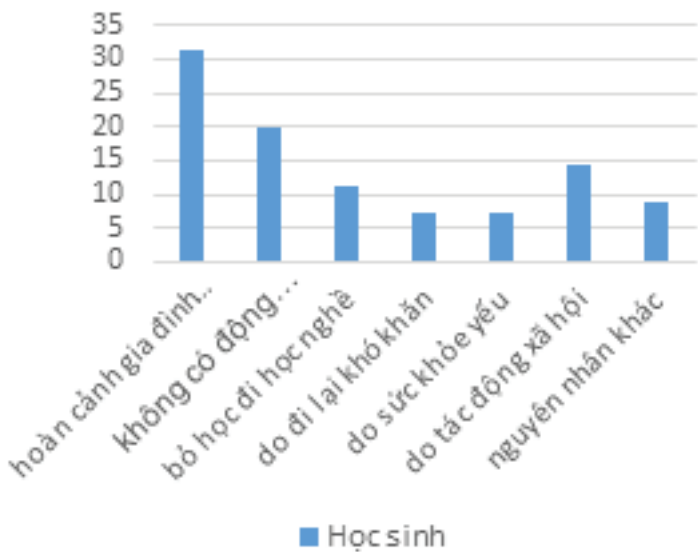
- Do kinh tế gia đình khó khăn
- Do bản tính ham chơi nhất là các trò chơi điện tử, lười học, lại thiếu sự quan tâm của gia đình, thầy cô thường xuyên nghỉ học đi chơi.... dẫn đến nghỉ học.
- Sự phối hợp giữa nhà trường, phụ huynh học sinh chưa cao, nhiều phụ huynh còn có tư tưởng trông chờ, phó mặc con em mình cho nhà trường.
- Do học sinh có sức khỏe yếu.
- Công tác chủ nhiệm của giáo viên chưa thật sự đi vào chiều sâu.
- Nguyên nhân nữa là do các em nhà xa trường, cha mẹ ly hôn hoặc mắc tệ nạn xã hội đi cải tạo ...

Bảng 2. Nguyên nhân bỏ học của học sinh dân tộc thiểu số huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La năm học 2018 – 2019

Nguyên nhân bỏ học	Học sinh nam	Học sinh nữ	Tổng
Hoàn cảnh gia đình khó khăn	18	21	39
Do không có động cơ học tập	10	15	25
Bỏ đi học nghề	5	9	14
Do đi lại khó khăn	6	3	9
Do sức khỏe yếu	3	6	9
Do tác động xã hội	8	10	18
Nguyên nhân khác	7	4	11
Tổng	57	68	125

Qua bảng 2. ta thấy, có rất nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng bỏ học của học sinh trong đó hoàn cảnh gia đình khó khăn là nguyên nhân chủ yếu; do không có động cơ ý thức vươn lên trong học tập. Ngoài ra có nhiều lý do như: ở

nhà lấy vợ, lấy chồng; bỏ học đi học nghề, làm công nhân; do đi lại khó khăn, do sức khỏe, tác động xã hội, hoặc do học kém nên bỏ học, do ảnh hưởng không tốt từ bạn bè, do không thích thầy cô giáo...



Biểu đồ 2.1. Nguyên nhân bỏ học của học sinh dân tộc thiểu số huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La năm học 2018 - 2019

Nguyên nhân do hoàn cảnh gia đình khó khăn được các đối tượng phỏng vấn lựa chọn nhiều nhất chiếm 31,2%. Học sinh không có động cơ học tập đúng đắn, không biết học xong để làm gì chiếm 20%. Tiếp đến là các tác động xã hội chiếm 14,4%, nguyên nhân do sức khỏe yếu, do đi lại khó khăn chiếm 7.2%.

3. Giải pháp giảm thiểu tình trạng bỏ học của học sinh dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Sơn La

Khi thấy học sinh có dấu hiệu bỏ học, giáo viên chủ nhiệm đến tìm hiểu nguyên nhân để có biện pháp thích hợp, tìm mọi cách để duy trì sĩ số. Cần ngăn chặn từ xa, phán đoán dấu hiệu học sinh bỏ học để có biện pháp kịp thời.

3.1. Đối với những đối tượng học sinh học yếu

*** Nội dung giải pháp 1**

Tăng cường dạy phụ đạo cho học sinh theo môn, nâng cao chất lượng giảng dạy, hiệu quả chuyên môn.

- Phương pháp thực hiện

Giáo viên nên hướng dẫn học sinh cách thức học bài, nắm kiến thức mới là điều quan trọng nhất, giáo viên nên xây dựng phương pháp học và rèn luyện kỹ năng làm bài cho học sinh, còn dạy nhồi nhét càng không mang lại hiệu quả [5].

*** Nội dung giải pháp 2**

Ban giám hiệu tăng cường dự giờ, thăm lớp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy.

- Phương pháp thực hiện

Kịp thời khen thưởng những giáo viên có thành tích, nhằm khuyến khích họ tiếp tục cống hiến, dốc hết sức lực, kiến thức cho học sinh.

*** Nội dung giải pháp 3**

Mỗi giáo viên phải ý thức được trách nhiệm của mình đối với việc duy trì thái độ học tập tốt cho học sinh

- Phương pháp thực hiện

Không được phê bình học sinh khi các em học yếu. Tăng cường công tác chủ nhiệm, đi sâu đi sát, tìm hiểu hoàn cảnh gia đình, phân loại chất lượng học sinh từ đó lên kế hoạch dạy phụ đạo cho học sinh yếu kém, để các em kịp thời bổ sung kiến thức theo kịp chương trình.

3.2. Công tác chủ nhiệm của một số ít giáo viên còn hạn chế

Học sinh bỏ học nhiều, còn một nguyên nhân nữa mà tất cả chúng ta đều thấy, đó là công tác chủ nhiệm của một số ít giáo viên còn hạn chế. Giáo viên chủ nhiệm không hết lòng với công tác chủ nhiệm, không quan tâm tìm hiểu hoàn cảnh các học sinh của mình chủ nhiệm, hạn chế hiểu biết về tâm sinh lý lứa tuổi học sinh. Không kịp thời vận động khi các em mới bỏ học, hay vận động cho có lệ, thiếu tình thương

và trách nhiệm.

*** Giải pháp 1**

Phải tuyên truyền giúp giáo viên hiểu và thực hiện tốt giữ vững số lượng học sinh, không để học sinh bỏ học cho đến cuối năm.

*** Giải pháp 2**

Gắn trách nhiệm của giáo viên đối với chất lượng học tập của học sinh và việc duy trì sĩ số. Gắn công tác thi đua với công tác duy trì sĩ số.

3.3. Do hoàn cảnh gia đình khó khăn

*** Giải pháp 1**

Để ngăn chặn tình trạng học sinh bỏ học, vận động các em quay trở lại lớp.

- Phương pháp thực hiện

Tiếp tục theo học, các cấp các ngành, đoàn thể quần chúng xã hội đã tiến hành nhiều biện pháp như: tuyên truyền, vận động, trợ giúp các em có hoàn cảnh khó khăn về tinh thần cũng như vật chất. [2]

*** Giải pháp 2**

Giúp đỡ, hỗ trợ học sinh có hoàn cảnh khó khăn

- Phương pháp thực hiện: cấp xe đạp, dụng cụ học tập cũng là biện pháp giúp các em không nghỉ đến bỏ học. Phải tranh thủ các nguồn hỗ trợ của các đoàn thể nhà trường cũng như địa phương, giúp đỡ vở viết, quần áo... cho học sinh có hoàn cảnh khó khăn, góp phần giảm đáng kể số học sinh nghỉ bỏ học.

*** Giải pháp 3**

Nhà trường có kế hoạch cho giáo viên chủ nhiệm, thăm hỏi số gia đình học sinh có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn, để động viên để họ cho con em đến trường. Không chỉ dừng lại ở việc thăm nom một cách đơn thuần, cần đi sâu tìm hiểu gia cảnh, tâm tư, nguyện vọng, đưa ra lời khuyên giải phù hợp, sát thực để các em tiếp tục đến trường.

*** Giải pháp 4**

Đẩy mạnh phong trào “*Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực*” nhằm thu hút học sinh đến trường, làm sao cho tất cả học sinh thấy được (mỗi ngày đến trường là một ngày vui). Vì vậy giáo viên phải đổi mới phương pháp dạy học, đưa các trò chơi dân gian vào trường học.

*** Giải pháp 5**

Muốn duy trì tốt sĩ số học sinh cần có sự phối hợp tốt giữa gia đình, nhà trường và xã hội. Gia đình cần thay đổi quan điểm giáo dục con cái, đối với con em còn đang đi học không nên phó mặc cho nhà trường, xã hội mà cần chủ động phối hợp với nhà trường, các cơ quan liên quan để giáo dục con em.

- Phương pháp thực hiện

Học sinh nghỉ học một ngày giáo viên chủ nhiệm phải biết, nghỉ học 2 ngày ban giám hiệu nhà trường phải biết, nghỉ học 3 ngày cán bộ UBND xã phải biết.

Gia đình thường xuyên chăm lo, quan tâm đến việc học tập, tạo điều kiện để con em có thời gian và đầy đủ điều kiện học tập. Định hướng cho con em có nhận thức đúng đắn về học tập, ý nghĩa của việc học tập mang lại lợi ích cho bản thân, gia đình và xã hội từ đó hình thành trong các em ý thức vượt khó vươn lên trong học tập.

Có biện pháp giúp đỡ kịp thời cho con em giải quyết những khó khăn trong học tập, sinh hoạt bằng cả tinh thần, lẫn vật chất. Thường xuyên gần gũi nắm bắt được những tâm tư, nguyện vọng nhằm tạo điều kiện giúp đỡ, đồng thời định hướng cho con em có nhận thức và hành động đúng, không để con em vì gặp phải những khó khăn trở ngại trong cuộc sống, học tập mà chán học dẫn đến bỏ học.

Đối với con em đã bỏ học, điều quan trọng là giáo viên và gia đình phải thật gần gũi, bằng tình thương và trách nhiệm của mình tìm hiểu, nắm vững được nguyên nhân bỏ học của con em để từ đó có cách giúp đỡ, động viên các em trở lại trường. Giúp các em tháo gỡ những khó khăn đang gặp phải như:

Nếu nhà trường thiếu sự quan tâm, thầy cô giáo phân biệt đối xử, bè bạn cô lập hoặc không hiểu khi nghe giảng..., gia đình cần trao đổi với nhà trường có biện pháp khắc phục ngay những nhược điểm của mình và phối hợp, động viên tạo điều kiện để con em tiếp tục đến lớp.

*** Giải pháp 6**

Do bạn bè hư hỏng lôi kéo, đam mê các trò chơi điện tử ...

- Phương pháp thực hiện

Cần báo ngay với chính quyền, đoàn thể, công an địa phương tìm biện pháp hỗ trợ và bản thân mỗi gia đình cần có biện pháp giáo dục kịp thời.

*** Giải pháp 7**

Nguyên nhân từ sự bất hòa hay thiếu quan tâm của gia đình.

- Phương pháp thực hiện

Gia đình cần suy xét, cần thiết phải thay đổi thái độ hay giải thích cho con em biết, cha mẹ phải có trách nhiệm xây dựng gia đình là mái ấm hạnh phúc, là chỗ dựa vững chắc cho con em trong quá trình phát triển, không để vì những lí do trên mà bỏ học.

*** Giải pháp 8**

Do bản thân các em năng lực học tập có hạn chế, khả năng tiếp thu kiến thức theo yêu cầu yếu, nên giáo dục con em cần nỗ lực phấn đấu trong học tập.

Giáo dục trẻ trở thành người có ích cho bản thân, cho gia đình, cho xã hội là mong ước và hạnh phúc của gia đình và xã hội.

Vì tương lai của con em chúng ta và sự phát triển của xã hội, gia đình cần phát huy trách nhiệm của mình, chủ động phối hợp với nhà trường và xã hội, tạo ra môi trường giáo dục thuận lợi. Chắc chắn hiện tượng bỏ học trong học sinh sẽ sớm được khắc phục. [2]

Công tác duy trì sĩ số học sinh đòi hỏi phải có sự phối hợp tốt giữa gia đình - nhà trường

và xã hội. Phải xem công tác này là một việc làm khó khăn, lâu dài, thường xuyên... Đòi hỏi giáo viên phải có tinh thần trách nhiệm cao, thực sự tâm huyết với nghề nghiệp, hết lòng vì học sinh.

KẾT LUẬN

Học sinh dân tộc thiểu số huyện Bắc Yên tỉnh Sơn La đang gặp rất nhiều khó khăn trong quá trình học tập. Để duy trì sĩ số, các trường cần chú ý đến nguyên nhân gây nên tình trạng bỏ học và có biện pháp thực hiện để khắc phục triệt để vấn nạn bỏ học.

Quá trình nghiên cứu đã chỉ ra được 7 nguyên nhân chính dẫn đến tình trạng bỏ học của học sinh và đề xuất 13 giải pháp khắc phục tình trạng này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Bùi Quang Bình 2007, *Giáo trình kinh tế lao động*. Nhà xuất bản lao động, Hà Nội.
- [2]. Nguyễn Văn Lũy, Nguyễn Văn Tịnh 2014, *Vai trò của nhu cầu và động cơ học tập của học sinh trung học phổ thông trong xây dựng kế hoạch dạy học*. Module THPT 13.
- [3]. Lê Hữu Mùi 2014 Thực trạng hứng thú học tập của sinh viên ngành tâm lý học trường đại học Hồng Đức. *Tạp chí khoa học trường đại học Hồng Đức số 17*, trang 43-49.
- [4]. Sở giáo dục và đào tạo Sơn La 2019, *Dự thảo báo cáo tổng kết năm học 2018 – 2019 tỉnh Sơn la*.
- [5]. Nguyễn Quang Uẩn và cộng sự 2005, *Giáo trình tâm lý học đại cương*. Nhà xuất bản đại học Sư phạm Hà Nội.

CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS TO MINIMIZE THE PROBLEM OF DROPPING OUT OF SCHOOL OF ETHNIC MINORITY STUDENTS IN BAC YEN DISTRICT, SON LA PROVINCE

Tran Thi Minh
Tay Bac University

Abstract: *At present, the situation of dropping out school of ethnic minority students in Bac yen district still exists due to many subjective and objective reasons. The article considers the causes of the situation, identifies and estimates the main factors affecting the drop-out rate, thereby proposes solutions. The recommendations include building and analyzing the role of communication measures to educate, change learning motivation and raise awareness about the importance of learning for students and their parents.*

Keywords: *dropout, Bac Yen, learning motivation, impact factors, solutions.*

Ngày nhận bài: 9/9/2020. Ngày nhận đăng: 30/9/2020

Liên hệ: minhminh293@gmail.com